

DANIEL ŠPINAR

umělecký ředitel Činohry Národního divadla

JANA DVOŘÁKOVÁ

ředitelka Činohry Národního divadla

Moira Buffiniová

VÍTEJTE V THÉBÁCH

Současná hra na současné téma, ale s antickými figurami. Britská politická hra o zdevastovaných Thébách, které se pokouší pozvednout na nohy prezidentka Eurydika. Ženu v čele státu přichází „poučit“ athénský vládce Théseus. V jednom textu se setkává dnešní Evropa a antické Řecko. Ironický přístup k minulosti i současnosti se týká nás všech: všichni přece věříme, že politická změna je možná. Když nám ale Teiresiás připomíná, že se i Athény stanou obětí vlastní chamtivosti, cítíme stále sílu osudu. Nebo ne?

České premiéry 31. května a 1. června 2018 ve Stavovském divadle

Moira Buffiniová
VÍTEJTE V THÉBÁCH

Překlad: **Lucie Kolouchová**
Režie: **Daniel Špinar**
Dramaturgie: **Ilona Smejkalová**
Scéna: **Henrich Boráros**
Kostýmy: **Linda Boráros**
Hudba: **Jan P. Muchow**
Světelný design: **Ondřej Kyncl**

Hrají:

Jana Stryková
David Matásek
Alena Štréblová
Radúz Mácha
Veronika Lazorčáková
Pavλίna Štorková
Matyáš Řezníček
Igor Orozovič
Martina Preissová
Jindřiška Dudziaková
Pavel Batěk
Sebastian Jacques, student DAMU
Kateřina Winterová
Jiří Štěpnička
Eva Salzmannová
Tereza Vilišová
Gabriela Mikulková j. h.

České premiéry 31. května a 1. června 2018 ve Stavovském divadle

POTŘEBA PSÁT O VYKLOUBENÉM SVĚTĚ

Dramatička, herečka a režisérka **Moira Buffiniová** se narodila 29. května 1965 irským rodičům v anglickém hrabství Cheshire. Na londýnské Goldsmiths College studovala v letech 1983–1986 anglický jazyk a dramatické umění, posléze docházela na herectví na Welsh College of Music and Drama. Nějaký čas se herectvím skutečně živila, autorský průlom jí přinesl až rok 1992, kdy se svou spoluautorkou Annou Reynoldsovou obdržela ocenění festivalu Fringe za hru *Jordan* (v tuzemsku ji před šestnácti lety uvedlo Divadlo Petra Bezruče).

V devadesátých letech minulého století se Buffiniová etablovala jako velký talent současného divadla, úspěch její prvotiny potvrdily i další oceňované hry: *Gabriel* (1997), *Král je panna* (1999), *Loveplay* (2001), *Večeře* (2002), *Zemřít pro to* (2007) či *Upíří příběh* (2008). Obliba jejích her je dána jejich nápaditostí: kupříkladu *Král je panna* (v české premiéře uvedena v roce 2010 v Klicperově divadle v Hradci Králové) je příběh z devátého století, doby vikingských nájездů a hysterie z nadcházejícího konce tisíciletí. Svérázná road movie byla neotřelým příspěvkem k britským diskusím o genderu. Buffiniová ovšem umí i tradičnější party: prozatím její předposlední hra *Bez kabelky ani ránu* (2014) pojednává o vztahu Margaret Thatcherové a královny Alžběty II. Nejnověji autorka děl s bohatou fantazií představila muzikál *Wonder.land* (2015), na němž spolupracovala s někdejší lídrem skupiny Blur Damonem Albarnem.

Je rovněž televizní a filmová scenáristka, nejraději však píše velké a vynalézavé hry plné metafor, než že by se věnovala lacinému naturalismu. Ona sama své psaní vystihla takto: „Pokaždé, když se snažím psát o něčem opravdu vážném, připadá mi to najednou směšné. Ale po 11. září jsem cítila, že potřebuji psát zejména o našem vykloubeném světě.“ Toto navázání vážného na směšné je příkladně vidět na tom, jak Buffiniová přistoupila k adaptaci románů Lewise Carolla o Alence v kraji divů a za zrcadlem pro muzikál *Wonder.Land*, který je přiznaně edukativní. Autorka sice ironicky sděluje, že „králičí dírou, kde děti dneska mizí, je internet“, zároveň ovšem usiluje najít způsob, jak problém překonat: „Divadlo je tvárnější než cokoli jiného. Můžete být uvnitř něčí hlavy a zároveň venku. Můžete být dokonce současně v několika různých skutečnostech.“

Nápadité divadlo jako klíč ke světu – tak Moira Buffiniová chápe svou tvorbu.

RADĚJI BUDU BRILANTNÍ, ANEBO SKUTEČNĚ PŘÍŠERNÁ

(rozhovor Laury Barnettové s Moirou Buffiniovou, *The Guardian*)

Co vás přivedlo ke psaní, respektive kdy jste začala psát?

Když mi bylo čtrnáct, napsala jsem svou první hru – jmenovala se *Fantastický život Gilberta Cunliffea*. A nemyslím, že bych se od té doby jako autorka zlepšila.

Píšete pro divadlo, televizi i film. Preferujete jeviště, anebo obrazovku?

Obojí – ale jde o velmi odlišný proces. Když píšete film, vizualizujete si každou scénu, ale psaní pro divadlo je spíš jako naslouchat hlasům, vycházejícím z temnoty.

Jaká je dnes podle vás největší hrozba pro divadlo?

Nudné hry. Pokud současná generace nebude psát a tvořit velké hry a nedosáhne skutečné hloubky, všechno, co nám zůstane, budou hry od dávno mrtvých spisovatelů, jež hrají seriáloví herci. A to by byla smrt divadla.

Jste jednou z pouhých dvou žijících dramatiček, kterým uvedly celovečerní hru v londýnském divadle Olivier. Proč je pro ženy obtížnější prorazit?

Protože to neděláme tak dlouho. Dramatičky se skutečně etablovaly až v šedesátých letech 20. století. Naštěstí v současnosti je v divadle tolik mladých žen se zajímavými a odvážnými hlasy!

Je ve vaší kariéře něco, čeho litujete?

Chvíli jsem litovala, že jsem přestala hrát. A protože jsem se s tím nemohla srovnat a navíc byla nezaměstnaná, začala jsem pořádně a soustředěně psát. Za psaní odměny i ocenění přijdou možná později než za hraní, ale nakonec jsou mnohem větší! (*smích*)

Nejhorší věc, kterou o vás někdo řekl?

Že jsem byla průměrná. Tříhvězdičková recenze je smrt. Raději budu brilantní, anebo skutečně příšerná.

OSUD NEEXISTUJE, JEN TOUHA JEJ ZMĚNIT

Buffiniová prostřednictvím známých postav vynalézavě a ironicky proplétá antickou minulost i současnost. Byť se hra odehrává v jednadvacátém století, zpřítomňuje antické mýty. *Vítejte v Thébách* je hra tří zřetelných linií: antické – politické – vztahové. Ta první propojuje všeobecně známá rodinná dramata Eurydiky, Antigony, Isméný, Haimóna, zpřítomňuje vztahové veletoce Thésea a Faidry či znovu připomíná osudovost prokletí těchto postav. Nejde o doslovné citace, spíš přiznané inspirace – autorka osudy pozměňuje, prohazuje, vybírá si z nich, co se jí hodí do rozehraného příběhu.

Politická linie *Théb* nabízí paralelu s fungováním dnešních velmocí. Klade nám, obyvatelům blahobytné západní Evropy, nepříjemné a nekomfortní otázky: Mají vyspělé mocnosti být světovým policajtem? Ostatně nezapříčinili Američané svým vpádem do Iráku nebo Sověti intervencí v Afghánistánu dnešní krize a muslimský exodus? Nejsme za vzniklou geopolitickou situaci spoluzodpovědní? Skutečně je potřeba implementovat demokracii do míst, kde nemá svou domovinu? A čím vlastně se vyspělost demokracie měří? Ona politická rovina zároveň ukazuje, jak jednoduché je postavit někoho na piedestal jen proto, že byl společností ostrakizován a trpěl. Máme tendenci věřit, že takový člověk je morálně čistší, dokonalejší, že dokonce může být předurčen k politické kariéře. Jenže neprobouzí dlouhodobé utrpení v lidech spíš touhu po pomstě? Není bláhové předpokládat, že nás bolest a ztráty dělají lepšími? Vždyť na místo Eurydiky, ženy trávící desetiletí v domácím vězení, si můžeme dosadit konkrétní předobrazy z moderních politických dějin i současnosti.

Možná nejzajímavější a nejpřitažlivější linie *Théb* však je ta vztahová, řekněme nejvíce „ženská“. V soudobé maskulinní společnosti si málokdo klade otázky po nárocích na ženy v řídicích funkcích, po jejich osudech. Buffiniová (i naše inscenace) se naopak ptá, s čím musí bojovat žena, když se rozhodne vládnout. Skutečně je třeba rezignovat na přirozené city i na osobní život? Jak žárlivost ovlivňuje ženské společenství? A nemůže vést ekonomická či politická závislost k sexuálnímu vydírání?

Premiéra hry *Vítejte v Thébách* se uskutečnila 15. června 2010 v Royal National Theatre. Kritici oceňovali způsob, jakým autorka popisovala nevyřešený rozpor mezi svobodnou vůlí a osudem. Přestože inscenace režiséra Davida Harewooda byla inspirována situací v Libérii a osudem prezidentky Ellen Johnsonové-Sirleafové, zkoumala rovněž dilema antické hrdinky Eurydiky, jež se sice snaží najít pravdu i usmíření pro svou zemi, jež je však přesto neustále ovládána euforií z pomsty. Naštěstí Eurydika touží po respektu, porozumění i pochopení. A tragická determinace je protipólem její neochvějné víry, že cokoli můžeme kdykoli a jakkoli změnit v cokoli jiného. – V politice. V životě. V nás samých.

Ilona Smejkalová

VAŘÍME SIRUP NADUTOSTI, EGOCENTRISMU A POVRCHNOSTI, KTERÝ ZAPATLAL POLITIKU OD VÝCHODU NA ZÁPAD

(řekli o inscenaci)

Režisér Daniel Špinar

Co vás nejvíce zaujalo na textu Moiry Buffiniové? / Ačkoli mě politické hry moc netáhnou, tahle pro mě byla zjevením. Je unikátní jak formou, tak obsahem. Nedá se přesně určit její žánr, odehrává se během dvou dní a osciluje mezi britskou sarkastickou komedií, antickým dramatem a brechtovským apelem. Zamýšlí se hlavně nad smyslem a fungováním demokracie obecně a notoricky známé antické postavy jsou zde představeny nesmírně svižně a moderně. Nejbližší je mi asi osobní rovina obou panovníků. Hodně křičí, ale ve skutečnosti jsou zranitelní, lidští, trochu vystrašení a... sami.

Představitelka Eurydiky Jana Stryková

S čím vším podle vás musí bojovat žena-politička? / Vzpomínám si, že když jsem jako malá začala před rodiči příliš chytračit, otec mě napomínal, že takhle mě jako holku nebude mít nikdo rád. A když jsem se pídila po důvodu, bylo mi řečeno, že ženy musejí být hlavně „slépký“. (*smích*) Šlo o tátův nejapný humor, ve kterém ovšem byl i velký kus ironické pravdy. Žena má být přece krásná, pečující, něžná, křehká a hlavně poslušná! Žena-politička je v podstatě protimluv.

Takže rozumíte komplikovaným rodinným dilematům, která Eurydika hned první den ve funkci musí řešit? / Rozumím. A jak! Malá či větší dilemata přece člověk řeší neustále. Nejvíc si je uvědomuji při výchově svého syna. A přiznám se, občas mi můj čtyřletý chlapeček nastavuje slušné zrcadlo.

Představitel Thésea David Matásek

Čím je vám Buffiniové hra blízká? / Mě na *Thébách* baví ta hra s nadřazeností bílého muže, s koloniální přezíravostí, která se nám zatraceně vymstí. My Češi sice žádnou koloniální zkušenost nemáme, je to ale v nás Evropanech tak nějak automaticky. My jsme přece šli ty boty, které si pak vykračovaly Afrikou... Myslím, že lidé by si měli uvědomovat neustále, kdo jsou, odkud přišli a komu za to vděčí. Hrozně dlouho jsem věřil na Blanické rytíře, na jejich inkarnaci ve velikých Češích. Hokejistech, horolezcích, pěvkyních a vědcích. Ale stojí dneska Češi ještě o nějaké rytíře? Zaslouží si hrdiny po všech těch zpackaných počtech a podivných debatách o Mašínech, Toufarovi, Horákové, pilotech...?

Inspiroval jste se pro postavu Thésea nějakým konkrétním předobrazem? A umíte si vy sám představit, že byste se věnoval politické kariéře? / Tentokrát neinspiroval. S Danem Špinarem jsme spíš pracovali na takovém výtahu z nešvarů současných politiků. Vaříme sirup nadutosti, egocentrismu a povrchnosti, který zapatlal politiku od Východu na Západ a bez ohledu na stranickou příslušnost. To je to, co lidi na politicích štve a zmateně hledají nové mesiáše. A co já v politice? Klidně. Na malém městě, pro lidi, které znám. To má smysl.

Představitel Tydea Radúz Mácha

Ztvárňujete většinou kladné a sympatické postavy, role opozičního vůdce Prince Tydea je ale ve vaší kariéře nejšílenější a nejvíce vykloubenou. Co bylo pro vás při zkoušení nejtěžší? / Vždy se v chování svých postav snažím hledat nějakou podobnou zkušenost či malý detail z osobního života, který by mi při vytváření role mohl jakkoliv pomoci. Je ale pravda, že u Tydea jsem nic takového – na(ne)štěstí – neobjevil. Možná právě proto pro mě bylo toto zkoušení doposud fyzicky i psychicky nejnáročnější. Princ Tydeus tak, jak se ho snažíme vyložit, prostě žije nezřízený život na zcela opačném konci světa než Radúz Mácha, ve svém bizarním oděvu burcuje davy a nezná hranic. Ti dva se nikdy v životě nemohou reálně potkat – a to je přece pro herce obrovská výzva.

Co jiná výzva? Nelákal by vás i reálný vstup do politiky? / V žádném případě. Politická kariéra mě opravdu nikdy nelákala. Myslím, že herec (a mám na mysli spíše významné a zkušenější starší kolegy) má hrát. Nebo sedět raději v kavárně a nepomáhat svou tváří populistům ke zvolení, jak tomu mnohdy bývá...

Kontakt pro média:

Kateřina Ondroušková, public relations Činohry a Laterny magiky
tel.: 224 901 236
mobil: 777 208 249
e-mail: k.ondrouskova@narodni-divadlo.cz

GENERÁLNÍ PARTNER

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

ŠKODA

PARTNEŘI INSCENACÍ

PARTNER PREMIÉROVÝCH VEČERŮ

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

KOLOWRAT KRAKOWŠTÍ

Prof. Dr. Dadjá Altenburg-Kohlí

PARTNER

GENERÁLNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER INSCENACÍ

mediální skupina **mafra**

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

RESPEKT

